

Pravda a tématizace / Pravda jako problém

Hlavním tématem předkládaných kapitol je problém „pravdy“ (a možná přesněji „Pravdy“, ale o tom bude právě řeč na dalších stranách). Ovšem největším „problémem“ je sama tato tématizace, neboť tou se tradičně rozumí to, že „pravdu“ (nebo „Pravdu“) učiníme *předmětem* svého zkoumání. Výsledkem úvah, kterými jsem se po většinu svého života zabýval, je nahlédnutí (a hluboké přesvědčení), že „Pravda“ není předmětnou skutečností a že je dokonce ryzí nepředmětností (o tom jsem už také leccos napsal). Jedním ze způsobů, jak se myšlenkově zabývat nepředmětnými skutečnostmi, je něco podobné jakémusi triku: předmětně mluvíme o něčem jiném, ale pokoušíme se soustředit na to hlavní nepředmětné konotace nejen svých výpovědí, ale samého svého myšlení. To je však dovednost, které se musíme teprve postupně učit, a to přinejmenším v příštích desetiletích, ne-li staletích. Proto musíme zároveň stále uvažovat o povaze doby a myšlenkové situace, do níž jsme byli postaveni. Musíme si být zejména stále vědomi toho, že velkým úkolem, který nás čeká, je proměna způsobu myšlení, kterému jsme od dětství navykli. Znamená to nepochybně také závažnou revizi všeho toho, co jsme až dosud považovali za samozřejmé a nutné předpoklady nejen filosofické, ale vůbec vědecké práce. Proto velice záleží na tom, abychom dbali co nejširších kontextů a nechtěli se omezovat na nějaký užší obor; filosofie se nesmí pokoušet stát se jednou z věd s přísně vymezenou odborností. Přesto je tématické vymezení nadále nezbytnou náležitostí každé přísné a přesné myšlenkové práce. Proto je zapotřebí kromě nepolevující pozornosti a orientace na celek a směrem k celku užít čas od času vhodných témat, dovolujících pečlivě a přesné vymezení, ovšem s cílem pracovat především s příslušnými nepředmětnými spoluvýznamy (z nichž některé sice „zpředmětněny“ být mohou, ale jiné naproti tomu nikoli).

(Písek, 020715-1.)